

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

กองส่งเคราะห์ชาวเขาในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นแหล่งกลางประสานงานเกี่ยวกับชาวเขาทั้งปวงมาตั้งแต่ พ.ศ. 2502 ได้ดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติได้พิจารณาเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแล้ว โครงการที่สำคัญโครงการหนึ่งคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งงานส่วนหนึ่งของโครงการนี้ คือการจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขาตามหมู่บ้านบนคอย กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดสร้างโรงเรียนขึ้นตามหมู่บ้านชาวเขา แต่ประสบปัญหาการขาดครู เนื่องจากครูที่รับมาทำการสอนได้ไม่นานก็ลาออก เพราะไม่ชินต่อสภาพความเป็นอยู่ของชาวเขา ประสบปัญหาในการสื่อความหมาย และขาดความสนุกสนานสะดวกสบายเช่นชีวิตในเมือง

ปัญหาการขาดครูสอนเด็กชาวเขา นับเป็นปัญหาสำคัญ เพราะมีปัญหาทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศเข้ามาผูกพัน คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศได้พยายามหาวิธีช่วยเหลือกันหลายทาง เช่น ให้อุปการะชาวเขาที่มีความสามารถมาเรียนต่อในชั้นสูงถึงระดับประกาศนียบัตรการศึกษา และประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง เพื่อกลับไปเป็นครูสอนเด็กชาวเขาในภูมิลำเนาเดิม และได้ส่งครูไทยจากพื้นราบ รวมทั้งครูที่เป็นตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นไปสอนเด็กชาวเขา แต่ก็ประสบปัญหาขัดข้องของบางประการ

จากอนสนธิเหล่านี้ กองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ได้พิจารณาเห็นว่า วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาและช่วยส่งเสริมการศึกษาของชาวเขาได้อย่างรวดเร็วก็คือ การผลิตครูชาวเขาให้กลับไปช่วยสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านของเขาเอง โดย

การให้ชาวเขาที่มีความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ได้รับการอบรมวิชาสามัญและวิชาครูเบื้องต้น เพื่อช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีทักษะในภาษาไทยและสังคมศึกษา มีทัศนคติและสุขนิสัยที่ดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยต่อไป เมื่อผู้รับการอบรมได้รับการอบรมเป็นที่พอใจแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่คานการศึกษาของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งมีหน่วยในหมู่บ้าน จึงได้ขอความร่วมมือจากแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นผู้ดำเนินการอบรม ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว

ผู้รับการอบรมเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา คัดเลือกมาจากชาวเขาอายุระหว่าง 15 - 40 ปี ซึ่งมีความรู้จบชั้นประโยคประถมศึกษา มารับการอบรมปีละ 1 รุ่น ประมาณรุ่นละ 60 คน ระยะเวลาอบรมนาน 3 เดือน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน - 31 มกราคม ของทุกปี จนกว่าจะได้จำนวนผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาครบตามเป้าหมาย สำหรับปีแรกนี้ได้จัดการอบรม ณ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผนกวิชาประถมศึกษาจึงวางโครงการเป็นงานวิจัย เรียกว่า "โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา"

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้กำหนดวิชาที่ใช้ใน "โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา" คือวิชาภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน เขียน) วิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษาและค่านิยม) วิชาพลานามัยและวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียน แบบทดสอบ และแบบประเมินผลการฝึกสอน ที่ได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สภาพสังคมในปัจจุบันได้แสดงให้เห็นถึงผลของการจัดการศึกษา กล่าวคือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 รัฐได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ว่า "รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถและฐานะของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรัก

ดิชชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ และทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ"¹ นอกจากนี้ความมุ่งหมายของหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งฝึกฝนให้เด็กมีคุณลักษณะเกี่ยวกับความเจริญแห่งตน เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ เกี่ยวกับความสามารถในการครองชีพ และมีความรับผิดชอบตามที่พลเมือง² แต่จากสถิติของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม พุทธศักราช 2512 ชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก เช่น คดีทำร้ายร่างกาย คดีฉกฉวยของผู้อื่น คดีฆ่าคนตาย วางเพลิง การเร่รอน ฯลฯ ภัยเหล่านี้จึงถือว่า ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติยังไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากเด็กไทยบางกลุ่มยังขาดทักษะในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อชุมชน ต่อประเทศชาติ และทักษะทางสังคมประการอื่น ๆ อีก

ลักษณะโดยทั่วไปของครอบครัว ชนบทไทย เป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง เคารพเชื่อฟังกันตามลำดับอาวุโส ความผูกพันทางสายโลหิตมีมาก ทุกคนในครอบครัวเคารพตามลำดับอาวุโส และให้ความร่วมมือกัน เด็กเป็นที่รวมความสนใจของครอบครัว มักตั้งบ้านเรือนอยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ลักษณะครอบครัวคล้ายคลึงกันแทบทุกแห่ง หมู่บ้านแต่ละแห่งอยู่ใกล้กันมาก ถนนมีน้อย โรงเรียนในชนบทมีน้อย มักอยู่กันตามหมู่บ้านใหญ่ ๆ ซึ่งส่วนมากยังขาดครูและอุปกรณ์การสอนอยู่มาก ขาดความเจริญทางด้าน

¹กระทรวงศึกษาธิการ, "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503," รายงานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2513 (กองวางแผนการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ), หน้า 1.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2518 (พิมพ์ครั้งที่ 8 : พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512), หน้า 1 - 3.

สังคม เช่น ชาติวิชาการในการประกอบอาชีพ ขาดแนวความคิดที่จะทำให้ชีวิตมีนัย ขาด
การบริการความรู้และจิตใจที่จะพัฒนาความรู้ การแต่งกาย ภาษา กฎหมาย ระเบียบสังคม
และองค์การสังคมที่จะปกครองตนเอง³

ปีพุทธศักราช 2514 วัลลภ พุ่มพวง⁴ ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของคนไทย
เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี" ผลการวิจัยปรากฏว่าคนไทยในกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความ
คิดที่ยังไม่ถูกต้องในเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง ดังนั้น ถ้าสมาชิกของสังคมมี
ทักษะทางสังคม เช่น ทักษะในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
ปัญหาสังคมจะลดน้อยลง Good⁵ ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อ ความรับผิดชอบต่อ
หน้าที่พลเมืองนั้น ต้องรับผิดชอบต่อชุมชน มีค่านิยมทางสังคมที่คนสนใจ เข้าใจสังคม
มีการตัดสินใจอย่างใช้วิจารณญาณ กล้าหาญ ตัดสินสังคมได้ถูกต้อง และมีส่วนร่วมในกิจ
กรรมของสังคม

Ord⁶ กล่าวว่า ความมุ่งหมายสำคัญของสังคมศึกษาเกี่ยวข้องกับทักษะที่สำคัญ
หลายประการ เช่น ทักษะ ในการหาความรู้ ทักษะในการมีความคิดวิพากษ์ทักษะในการ

³ไพฑูริย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน (พระนคร :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์เกื้อกูล, 2506), หน้า 4/18 - 28.

⁴วัลลภ พุ่มพวง, "ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี,"
(วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514)
(อัครสาเนา.)

⁵Carter V. Good, Dictionary of Education (New York;
McGraw-Hill Book Company, 1964), p. 44.

⁶John E. Ord, Elementary School Social Studies For to-day's
Children (New York : Harper & Row Publishes), p. 82 - 83.

แก้ปัญหา ทักษะในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะในการทำงานกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาของสังคมเกิดขึ้นเพราะความเกลียดชัง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างไร เหตุผลความไม่เข้าใจกัน ดังนั้น ทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน ในการฝึกและพัฒนาทักษะให้แก่เด็ก โดยเฉพาะเด็กที่ทางครอบครัวไม่ได้ฝึกทักษะทางสังคม เช่น ทักษะในการสื่อความหมาย ทักษะในการควบคุมอารมณ์ ทักษะในการฟัง เด็กเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือในด้านพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง

โรงเรียนจึงนับเป็นสถานที่สำคัญที่มีบทบาทในด้านการศึกษา และวิชาสังคมศึกษาก็นับเป็นวิชาหลักของการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี เป็นวิชาที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่จะสามารถจะปฏิบัติการให้เหมาะสมแก่สังคมที่ตนเป็นสมาชิก

แผนการศึกษาของแผนการศึกษาของรัฐเนบราสกา ได้กำหนดว่า การสอนทักษะ เป็นความมุ่งหมายประการแรกของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ทักษะควรจะเริ่มปลูกฝังและพัฒนาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้วฝึกและพัฒนาทักษะให้มากขึ้นในชั้นต่อไป?

✓ การฝึกทักษะเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทักษะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่น ทักษะในการรวบรวมข้อมูลจะทำให้เด็กสามารถค้นคว้าหาความรู้ เก็บและรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูล เขียนโครงร่างเสนอรายงาน ทักษะในการอ่าน จะช่วยให้เด็กสามารถอ่านแล้วจับใจความในเรื่องที่ตนอ่าน เลือกอ่านส่วนสำคัญของเรื่องและเข้าใจเห็นภาพพจน์ในสิ่งที่ตนอ่าน ทักษะของการอ่าน สัญลักษณ์และตีความหมายก็สำคัญมาก

---

⁷State of Nebraska Department of Education, A Position on K-12 Social Studies For Nebraska Schools (State Capital Lincoln, Nebraska 68509, 1968), p. 61.

เพราะจะทำให้เข้าใจศัพท์และความรู้ของสังคมศึกษา สามารถอ่านและตีความสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในแผนที่โลก เพื่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมศึกษาได้ดีขึ้น ดังนั้น การจัดหลักสูตรสังคมศึกษา จึงต้องจัดให้มีการฝึกและพัฒนาทักษะอย่างเหมาะสม ครูต้องหมั่นฝึกนักเรียนให้พัฒนาทักษะตามที่กำหนดไว้

Ruby M. Harris⁸ กล่าวว่า เด็กต้องได้รับการฝึกให้มีทักษะในการใช้แผนที่ และลูกโลกอย่างถูกต้อง ถือว่าเป็นทักษะขั้นพื้นฐาน ที่เริ่มฝึกและพัฒนาได้ตั้งแต่วัยประถมศึกษาตอนต้น ในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับรูปร่างของโลก สัญลักษณ์ของพื้นดิน พื้นน้ำ รูปร่างของประเทศ สามารถหาถนนจากแผนที่ชุมชนชนที่ได้สร้างขึ้น

นับได้ว่า ทักษะต่าง ๆ ทางสังคมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำมาฝึกและพัฒนาให้เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการศึกษา มีพฤติกรรมเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาวิธีสอนสังคมศึกษา โดยเน้นการฝึกและพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา เพราะเห็นด้วยกับความสำคัญและความจำเป็นในการปลูกฝังทักษะให้แก่เด็ก ตามเหตุผลต่าง ๆ ที่ได้อ้างถึง นอกจากนี้แล้วในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวเขา มีข้อควรพิจารณาทางสังคมเกี่ยวกับชาวเขาอีก คือ

1. ชาวเขาไม่ค่อยมีความรู้สึกนึกคิดแน่นแฟ้นในเรื่องความรักชาติบ้านเมือง และท้องถิ่นที่อยู่อาศัย สภาพสังคมของชาวเขาแตกต่างจากสังคมของคนไทยโดยทั่วไป

---

⁸ Ruby M. Harris, The Rand McNally Handbook of Map and Globe Usage (Skokee, Ill. : Rand McNally & Co., 1959), p. 2.

2. สภาพสังคมของชาวเขา มีความเป็นอยู่แร้นแค้น ขาดการศึกษา เป็นจุดอ่อนที่ช่วยในการโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์

3. หัวข้อโฆษณาที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ใช้ดำเนินการคือ ชาวเขามีคนไทย รัฐบาลไทยไม่เหลียวแลทุกข์สุขของชาวเขา รัฐบาลไทยวิครอนอาชีพโดยห้ามตัดไม้ ห้ามปลุกผี เป็นต้น⁹

ฉะนั้น การให้การศึกษาแก่ชาวเขา จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นบันไดก้าวไปสู่การพัฒนาบ้านอื่น ๆ และวิชาสังคมศึกษาโดยเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา จะช่วยในการพัฒนาบ้านสังคม และการปรับตัวให้เข้ากับความจริงในปัจจุบัน เช่น ทักษะในการอ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของแผนที่ แผนที่ ป้ายประกาศ จะเป็นประโยชน์แก่ชาวเขาในด้านการเดินทางเข้ามาติดต่อในท้องถิ่น สามารถอธิบายสิ่งที่ตนรู้จักและพบเห็น รู้จักสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทย มีความรักในประเทศและถิ่นที่อยู่ ทักษะในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น การเลือก การตัดสินใจ การแก้ปัญหา จะช่วยให้ชาวเขาเข้าใจและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลไทยดีขึ้น ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายคอมมิวนิสต์ มีความสำนึกในความเป็นคนไทย ทักษะในการรับผิดชอบตนเองและส่วนรวม การมีเหตุผล การตัดสินใจอย่างรอบคอบ จะช่วยให้ชาวเขายอมรับนโยบายการรักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติของรัฐบาลได้มากขึ้น มองเห็นโทษของการทำลายป่า การปลุกผี มีการปรับปรุงการประกอบอาชีพ เป็นการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น

เมื่อผู้รับการอบรมมีความรู้และทักษะทางสังคมศึกษาตามความมุ่งหมาย ก็จะไปถ่ายทอดให้แก่เด็กชาวเขาในโรงเรียนชาวเขา และชาวเขาในหมู่บ้านได้ ซึ่งจะเป็น

---

⁹ทวีป คำวงศ์, "ขอควรพิจารณาทางสังคมเกี่ยวกับชาวเขา," ปัญหาชาวเขาในประเทศไทย (โรงเรียนเสนาธิการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เอกสารอัสสาเนาเย็บเล่ม, 2515), หน้า 22.

การช่วยเหลือรัฐบาลไทย และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวเขาในการพัฒนาปรับปรุงสภาพสังคมชีวิต ความเป็นอยู่ อาชีพและความสัมพันธ์ทางจิตใจกับชาวเขาได้มากขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้ว จะชี้ให้เห็นความสำคัญของทักษะทางสังคมศึกษาที่จำเป็นต้องฝึกและพัฒนาให้แก่เด็ก ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น แต่ยังไม่มีการทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งทำการศึกษาและทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา ในโครงการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา มีจุดมุ่งหมายเน้นหนักในการค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกหัดครูและทดลองวิธีสอนสังคมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาให้แก่ชาวเขา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และสร้างเสริมทักษะทางสังคมศึกษาที่จำเป็น ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมทางสังคมศึกษาแก่เด็กชาวเขา ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของการทดลองครั้งนี้ไว้ ดังนี้

1. เพื่อทดลองวิธีสอนสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) และการฝึกหัดครูชาวเขาในวิชาสังคมศึกษา
2. เพื่อสร้างหลักสูตรพิเศษวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) สำหรับฝึกหัดผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา หลักสูตรพิเศษนี้ประกอบด้วยความรู้วิชาสามัญและความรู้วิชาครูเบื้องต้น
3. เพื่อรวบรวมและเลือกทักษะต่าง ๆ ทางสังคมศึกษาที่สำคัญและสอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อสร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขา โดยมุ่งปลูกฝังแนวคิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในวิชาสังคมศึกษา

5. เพื่อสร้างคู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) สำหรับให้ผู้บริหารอบรมนำไปสอนและถ่ายทอดความรู้และทักษะทางสังคมศึกษา แก่เด็กของเขา
6. เพื่อสร้างแบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบความรู้ และความสามารถของผู้รับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า หลักสูตรพิเศษ แบบเรียน คู่มือครู และวิธีฝึกทักษะทางสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นใช้ในการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กของเขา จะช่วยให้ผู้บริหารอบรม มีความรู้และทักษะทางสังคมศึกษา โดยความรู้และทักษะดังกล่าวก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน และผลการเรียนรู้นักวิชาการ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสอน

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กของเขา เพื่อสร้างหลักสูตรพิเศษใช้ในการทดลองฝึกอบรม
2. สร้างหน่วยการสอนวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) 5 หน่วยสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ
3. สร้างแบบทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) เพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม
4. เลือกสรรและทดลองวิธีสอนทักษะทางสังคมศึกษา ตลอดจนการผลิตอุปกรณ์การสอนที่จะได้ผลสำหรับเด็กของเขา
5. นำหน่วยการสอนวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) ที่สร้างขึ้นไปทดลองสอนแก่ตัวทดลอง คือเขา 57 คน ที่กรมประชาสัมพันธ์คัดเลือกมารับการอบรม ในระยะเวลา 3 เดือน

6. อบรมเทคนิคและวิธีสอนทักษะทางสังคมศึกษา แก่ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา และให้แต่ละคนฝึกหัดและทดลองสอนเด็กชาวเขาที่โรงเรียนสังวาลย์วิทยา

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

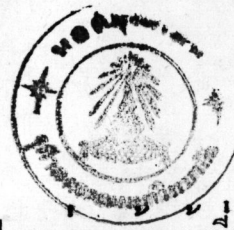
1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลอง กองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้คัดเลือก ผู้วิจัยมิได้เป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรเอง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลอง จึงมีความแตกต่างกันในพื้นที่ความรู้วิชาสามัญ ประสบการณ์ ภาษา และทักษะทางสังคมศึกษา
2. การสร้างหลักสูตรพิเศษของการวิจัยครั้งนี้ จำกัดอยู่เพียงวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นความรู้และทักษะทางสังคมศึกษา และมีความสามารถในการสอนเหมือนกันทุกคน
2. ผู้วิจัยถือว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกอย่างสามารถใช้ฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้
3. ผู้วิจัยถือว่า ข้อทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเป็นข้อทดสอบที่มีความแม่นยำในเชิงเนื้อหาวิชาและครอบคลุมรายละเอียดครบถ้วนตามเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) ที่สร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ชาวเขาที่คัดเลือกมารับการฝึกอบรมตามโครงการนี้ จะสามารถเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ทั้งจะเป็นผู้ช่วยประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวเขา
เผ่าเดียวกัน ตามเจตจำนงของกองส่งเคราะห์ชาวเขา

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในค่านทดลองวิธีสอนทักษะ
ทางสังคมศึกษาแก่เด็กชาวเขา และโครงการนี้จะช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูสอนเด็กชาว
เขาโดยตรง

3. ใต้นงานทางวิชาการที่เชื่อว่า จะนำไปสู่การเรียนการสอนอย่างได้ผล
คือหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู และแบบประเมินผลการสอนวิชาสังคมศึกษา
(ทักษะทางสังคมศึกษา) ที่เหมาะสมสำหรับครูช่วยสอนและเด็กชาวเขา

4. ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาดังกล่าวได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ทั้งในด้านวิชา
การ คือวิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษา) และวิชาครู ได้รับการปลูกฝัง แนวคิด
คานิยม ทศนคติที่ดี และทักษะทางสังคมศึกษา เพื่อจะได้ถ่ายทอดคุณสมบัติดังกล่าวนี้ให้
แก่เด็กชาวเขาต่อไป

5. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือชาวเขาสำหรับหน่วย
งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ก้าวต่อไปของการร่วมมือกันทำงาน
เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งมุ่งหวังอันแน่นอนของแผนกวิชาประถม
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและผู้วิจัย

เนื่องจาก "โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา" เป็นโครงการ
วิจัยด้านฝึกหัดครูครั้งแรก ไม่มีข้อมูล หรือผลวิจัยที่ได้เคยทำมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในด้านการฝึกหัดครูชาวเขา ซึ่งจะนำมาใช้อ้างอิงได้ ดังนั้นจึงถือว่า การวิจัยครั้งนี้เป็น
การวิจัยขั้นมูลฐาน เพื่อจะได้เป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยที่ละเอียด หรือทดลองในเรื่องใด
เรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูโดยเฉพาะต่อไป

คำจำกัดความ

เด็กชาวเขา¹⁰ หมายถึง เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อที่แตกต่างไปจากเด็กไทย

ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา หมายถึง ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีพื้นความรู้ตั้งแต่ ประถมปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุระหว่าง 15 - 40 ปี ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกมารับการฝึกอบรมเป็นเวลา 3 เดือน ตามโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา เมื่อจบการอบรมแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาค้นการศึกษาในหมู่บ้านหลักโรงเรียน

หมู่บ้านหลักโรงเรียน¹¹ หมายถึง หมู่บ้านชาวเขาที่อยู่ทางไกล ไม่มีโรงเรียน และจัดตั้งเป็นโรงเรียนชั่วคราว เพื่อทำการสอนขึ้น

ทักษะ¹² หมายถึง ความชำนาญ ความสามารถของการทำงานอย่างใดอันลักษณะเด่นของการฝึกทักษะ มี 2 ประการคือ มีการฝึก และการพัฒนา การฝึกทักษะให้ได้ผลต้องฝึกกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

¹⁰สาย ภานุรัตน์, การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 20 มีนาคม 2515 (เอกสารอัครสำเนา เย็บเล่ม), หน้า 1.

¹¹ประสิทธิ์ คิศจันทร์, คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, (เอกสารอัครสำเนา เย็บเล่ม), หน้า 6.

¹²Jorolimek John, Social Studies in Elementary Education (New York : Macmillan Company, 1963), p. 61.

ทักษะทางสังคมศึกษา¹³ หมายถึง ความสามารถในงาน หรือการปฏิบัติในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมศึกษา มี 4 ประการ คือ

1. ทักษะทางสังคม เช่น ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาหาความรู้ เช่น ทักษะในการหาข้อมูล การอธิบาย การอ่านแผนที่
3. ทักษะในการทำงานกลุ่ม เช่น ทักษะในการรับผิดชอบหน้าที่
4. ทักษะในทางปัญญา เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการเลือกตัดสินใจ

การสอนแบบจุลภาค¹⁴ (Micro-Teaching) คือการปฏิบัติการสอนแบบย่อส่วน

---

¹³Ibid., p. 10 - 11.

¹⁴เจสสิยา บุรีภักดิ์, เรื่องของไมโคร-ทิชซิ่ง (เอกสารอัดสำเนา เย็บเล่ม),